

ההצגה "גולית שפיעל"

כותב למשה אריון חברו חיים שטרן (שטרנשיס) :

ראיתי, לי לחובה למלא את בקשתך, השתדלתי להזכר במחזה שהצגנו בביה"ס "אור תורה" על דוד וגולית ואני שולח לך אותו. אני מתפלא על עצמי שזכרתי את כל המחזה לאחר שעברו כששים שנה. אני מקווה שיהיה לך עונג רב לקרוא את המחזה וכך נפתח המחזה: קריין מאחורי הקלעים קרא - שקט, שקט, שקט. רשמתי מן הזכרון את כל התפקידים ואת שמות הילדים שבצעו אותם. את תפקידך כיהונתן אתה בוודאי זוכר.

את ההצגה הצגנו באידיש, לקורת רוחם הרבה של הורינו. בביה"ס - ההוראה בעברית היתה בתנ"ך ובכל המקצועות החילוניים. ואילו חומש ותלמוד נלמדו בידיש כמקובל ב"חדרים" וב"ישיבות" מימים ימימה, לפי הנוסח והניגון המסורתיים. לפיכך לא ראינו את הופעתנו בשפת יידיש כדבר יוצא דופן. המחזה בויס ע"י מורנו מאיר ויינברג והוצג על ידינו בהצלחה רבה, מספר פעמים. להצגת הבכורה הוזמן אפילו מ"מ ראש העירייה מורבסקי (זכור לשימחה מימי הנאצים ששיתף פעולה עימם בהצטיינות יתרה, בהתעללות ובהריגת יהודים, ביניהם גם מי שנחשב לידידו) .

המחזה גולית - שפיעל הוא בעצם מחזמר. כל התפקידים הושרו על ידינו. כבר אז, חשבתי - שלו תזמורת ומקהלה היו מלווים אותנו היתה זאת הצגה יוצאת מן הכלל. בכל-אופן, כל העיירה דיברה עלינו, ורבים ידעו בע"פ את ה"תפקידים" שלנו. לצערי שכחתי כמעט לגמרי את מילות ההצגה ואפילו את התפקיד שלי. שיחקתי את התפקיד של יונתן בן שאול, חברי משה קמיניק (אבנון) היה ליצן - קונפרנסייה. אייזיק קרמר היה רופא.

זכור לי שממש לפני יציאתי לבמה הסתכסכתי עם מורתי אמה מורמן ולא רציתי להופיע. ואז . . . סטרה לי המורה שתי סטירות מצלצלות ודחפה אותי בכוח אל הבמה. רציתי מאוד לבכות וזה התאים מאוד לתפקידי. בקול-בוכים קוננתי על מות אבי ועל גורלי האומלל: "איך, אומגליקלעכער יונתן" (אני, יונתן האומלל) .

את התפקיד הראשי של שאול מילא נער קורצאי בשם חמרה. הוא היה נער יתום ועזוב ונתגלגל למזיריץ' ולבית ספרנו. הוא היה מבוגר מאתנו והדריך אותנו במעשי שובבות פרועים. היה, תמיד, ביחסים מתוחים עם המורים, אבל בתקופת החזרות לקראת ההצגה נהגו בו המורים ביד רכה ובותרנות מפני שכנראה היה מוצלח מאוד במשחקו. בזמן הראשון לאחר שהגיע לביה"ס, ריחמתי עליו מאוד וביקשתי מאמי, שילון ויסעד אצלנו. אמא הסכימה, וחודשים מספר גר בביתנו.

בהקשר למחזמר שהצגנו זכור לי יהודי אחד שכינהו "לכן". (המנהג של כינויי הגנאי היה נפוץ בקרב יהודי העיירה ולא היתה משפחה בלי כינוי. וכמובן שלכל ילד היה כינוי).

אותו יהודי נהג לבוא לחזרות ולהתערב - למורת כוחו הרבה של מורנו - בעצה ובהדרכה. אני גם זוכר את גורלו האומלל של "לוכן" שכל בני ביתו מתו משחפת, שלא היתה לה אז מרפא. בעיקר פגעה המחלה בצעירים ובבני עניים. מדי שנה נפטרו מספר אנשים ועד היום מהדהדות באוזני הבכיות והזעקות של בני המשפחות, על מות יקיריהם.

